

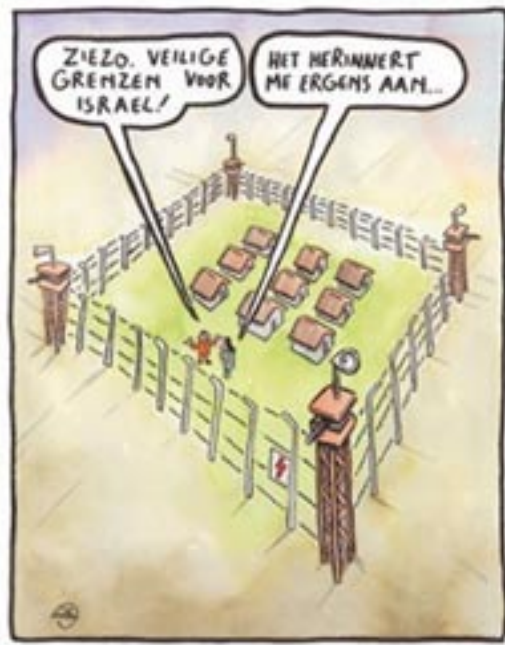

VREDESKOERIER

'T KAN ANDERS

TIJDSCHRIFT VOOR EEN LEEFBARE WERELD

UITGAVE: PAIS, HUMANISTISCH VREDESBERAAD & HAAGS VREDES PLATFORM, JAARGANG 30, NUMMER 1, FEB 2007

'Willem' krijgt Inktspotprijs 2006

Tekenaar Willem (Bernhard Willem Holtrop) heeft de Inktspotprijs 2006 gekregen voor zijn tekening over de bouw van de Israëlische muur op de Westelijke Jordaanoever.

Sinds 1982 werkt Willem voor het Franse Libération, waarvoor hij dagelijks een cartoon maakt, en wekelijks voor Charlie Hebdo. Ook tekent Willem voor Le Monde en voor HP/De Tijd, waarin hij elke week een pagina vult. Holtrop wint de Inktspotprijs, die nu dertien keer is uitgereikt, voor de eerste keer.

Willem gaf direct toestemming voor het plaatsen van zijn cartoon in ons vredesblad!

De kabinetsformatie en de vrede

Linksaf kan alleen als rechts om is

Deze 'one-liner' van Wim Kan uit zijn beroemde oudejaarsavondconference 'Zuinig over de drempel' van 1973 stamt uit de tijd van de oliecrisis, de tijd van kabinet Den Uyl. Thans is hij wellicht nog meer van toepassing dan toen. Na drie kabinetten Balkenende, waarin CDA en VVD samen de boventoon voerden, hebben de kiezers op 22 november duidelijk aangegeven dat het politiek anders moet. Het beleid dient niet alleen socialer, maar ook meer gericht op de samenleving, een leefgemeenschap, waarin de mensen zich opgenomen kunnen voelen, waaraan ze hun identiteit kunnen ontleen. Zal Balkenende die enorme draai kunnen maken? Lang heeft hij gesteld het gevoerde beleid tot inzet van de verkiezingen te maken.

De verkiezingsuitslag

Het gevoerde VVD-CDA beleid was gericht op hervorming (tegenstanders spreken van afbraak) van de verzorgingsstaat. Balkenende claimde daardoor het herstel van de economische groei, die vrij plotseling optrad, te hebben bewerkstelligd. Dat de economie wereldwijd aantrok is een ander verhaal. Het aantal zetels voor de PvdA dat eerst reikte tot 50 in de peilingen, daalde.

Voor het CDA steeg het. Na de verkiezingen bleef het CDA de grootste, zij het met 3 zetels verlies. De ChristenUnie won met zijn sociaal program 3 zetels. De PvdA verloor 8 zetels en daalde tot 33. De SP steeg van 9 naar 25 zetels. Bij de PvdA heeft men gehoopt dat de kiezers, net als in het verleden, op het laatste moment toch de voorkeur zouden geven aan de PvdA in plaats van aan de SP of GroenLinks. Dit keer ging het niet op. De SP werd kennelijk authentiek geacht. Hoe hieruit een kabinet te formeren? De eerste consultatie gericht op een CDA/PvdA/SP-combinatie leverde niets op.

Wijffels informateur

Medio januari zitten we in de onderhandelingsfase tussen CDA, PvdA en CU. Volgens opiniepeilingen staat de achterban van het CDA hier grotendeels achter, die van de CU bijna volledig, maar die van de PvdA maar zeer tendele. De aanwijzing van Wijffels is een positief element. In het verleden heeft hij zich al eens positief uitgelaten over een hypotheekrenteaftrek en betaalbaar houden van de AOW door fiscalisering, zaken waar de PvdA en CU voor zijn, maar zijn eigen CDA in de

verkiezingsstrijd mordicus tegen was. De invloed van Wijffels die een brede visie heeft, ook op natuur en milieu als levensvoorwaarde, kan een omslag inhouden op het huidige rigide milieubeleid van het kabinet, dat te vaak gericht is op proberen te ontkomen aan bepaalde milieumaatregelen. Nog veel belangrijker is dat Wijffels in de eerste informatiebespreking in Beetsterzwaag de partijleiders en hun secondanten eerst heeft laten nadenken en discussiëren over de grote lijn van de problemen waar Nederland voor staat. De vraag is uiteraard hoe diepgaand dat is geweest. Kwesties als het betaalbaar houden van bepaalde voorzieningen zijn in wezen maar klein. Daar kom je met logisch denken en wat goede wil altijd uit. Van veel meer belang is de vraag hoe het komt dat Nederland van gidsland, bekend om zijn tolerantie geworden is tot wat het nu is, een land waarin de samenleving een identiteitscrisis doormaakt. Van groot belang is te weten waarom in vredesnaam in de buitenlandse politiek zo slaafs achter die van de USA wordt aangelopen, ook waar die duidelijk de fout in gaat. Positief in de toelichting van Wijffels op de gevoerde gesprekken in Beetsterzwaag is zijn conclusie dat een komende regering het niet alleen zal kunnen, dat nauw contact met de burgers noodzakelijk is.

Vervolg op pagina 2

Vervolg van de voorpagina

De culturele impasse

Na de dood van Fortuyn gebeurde er iets wonderlijks. Talloze mensen gaven zich over aan een spontane politieke rouw. De ontroering was massaal. Eigenlijk was dit vreemd. Hij was een pas gekomen politicus, die kritiek had op allerlei zaken. Maar zo slecht ging het toch niet? Onder 'paars' was de koopkracht toegenomen en het regeringsmotto was werk, werk, werk. Waarom rebelleerde men? Langzamerhand is duidelijk geworden wat er aan de hand was en nog steeds is. Klachten over achterkamertjesgedoe, bureaucratie, "ze doen maar". de veranderingen van bevolkingssamenstelling in de buurten. 'Men' voelde zich steeds minder thuis. Er is sprake van een gestage toename van vervreemding, vereenzaming en geweld in onze samenleving¹⁾.

In de kabinetten van 'paars' had men de ideologische veren afgeschud. Aangehaakt werd bij de wereldwijde ontwikkeling van het neoliberale vrije marktdenken. In een snel tempo was er sprake van verzelfstandiging en privatisering van bedrijven, instituten, nutsvoorzieningen, enzovoorts. Steeds meer managers deden hun intrede. Fusies en schaalvergroting, reorganisaties waren aan de orde van de dag. De loyale professional was zijn werkplek niet meer zeker. Een werkplek waar velen hun identiteit aan hadden ontleend. Onder de kabinetten Balkenende 1, 2 en 3 is het alleen maar erger geworden. Van het christelijk sociale was weinig te bespeuren. Het neoliberale marktdenken bleef richtsnoer. De wens de arbeidsmarkt verder te flexibiliseren kan de culturele impasse alleen maar vergroten. In de NRC van 13 januari schreven Kleinknecht en anderen²⁾, economen aan de TU Delft, een interessant artikel onder de titel: 'De markt jaagt de bureaucratie aan'. Ze onderscheiden daarin twee typen marktconomieën, namelijk de gecoördineerde Rijnlandse versus de Angelsaksische. Hoe meer managers, hoe groter de bureaucratie, maar ook hoe groter de flexibiliteit van de arbeidsmarkt. In Nederland bedraagt het aantal managers 6% van de beroepsbevolking. Dit is nog veel lager dan in Amerika (13%), maar ons land zit daarmee wel aan de top in Europa. Voorkeur bij de formatie voor het Rijnlandse model zou de sociale cohesie bij ons ten goede komen.

De buitenlandse politiek

Een zwarte bladzijde vormt hierin de politieke steun die de Nederlandse rege-

ring in 2003 heeft gegeven aan de Amerikaanse inval in Irak. Wouter Bos stelde in verkiezingstijd dat hij, eenmaal in de regering, een onderzoek naar de gang van zaken zou aansnijden. Op de vraag van Femke Halsema hierover stelde Balkenende botweg hier niet aan te willen meewerken. Hopelijk komt het bij de formatie aan de orde. Er dient lering voor de toekomst uit te kunnen trekken.

Het is beschamend voor onze democratie dat in de verkiezingsstrijd het buitenlands beleid daarin verder niet aan de orde kwam. Het mag Nederland echter niet weerhouden om bij de vorming van een nieuw kabinet de inspanningsverplichting op zich te nemen, mede in Europees verband, alles te doen wat mogelijk is om te komen tot vermindering van spanning tussen de Westerse en Islamitische wereld in het algemeen en die tussen Israël en Palestina in het bijzonder. De blik dient ook naar buiten gericht en wel als vredesstichter. We waren eertijds het land van de V.O.C. met kanonnen aan boord, maar ook van Erasmus en Hugo de Groot.

De kans bestaat dat de PvdA in de formatiebesprekingen zal inbrengen dat eventuele nieuwe militaire operaties alleen op verzoek van de VN zullen plaatsvinden. Ook alsdan is terughoudendheid geboden. Ad Verbrugge¹⁾ schrijft hierover (citaat):

"Een mandaat van de Verenigde Naties is echter geenszins een garantie voor het al dan niet moreel gerechtvaardigd zijn van een oorlog of maatregel. Men verwacht in dat geval procedurele legaliteit met moraliteit" en verder... "Daar komt nog eens bij dat de betrokken partijen in de Veiligheidsraad en de VN als geheel altijd ook hun nationaal belang zullen laten meewegen in een beslissing over oorlog".

Gaan we linksaf?

en... is rechts om?

Met andere woorden komt er een kabinet dat niet zo eenzijdig op de mens als homo economicus is gericht als de voorgaande? Welzijn is meer dan welvaart. Welzijn vraagt de nadruk op cohesie en rechtvaardige verhoudingen in de samenleving, op een gezond milieu en ...op vrede.

Koos de Beus

Literatuur:

- 1) Ad Verbrugge, Tijd van onbehagen (Filosofische essays over een cultuur op drift)
- 2) www.eci.tbm.tudelft.nl

Beste lezer,

Wij wensen u een vredig, gezond en succesvol 2007 toe! Dit is het eerste nummer dat verschijnt onder verantwoordelijkheid van ons met Stop de Wapenwedloop uitgebreide samenwerkingsverband. Het is uniek te noemen dat al vier vredesorganisaties samenwerken aan een actueel informatieblad voor vrede, maar we rekenen op meer! Onderhandelingen zijn al gaande. Deze editie is misschien wat minder fraai opgemaakt omdat we de hand van "de meester" Christiaan la Pourtré, wegens ziekte moesten missen. De inhoud is weer heel divers, over politiek, sport, wapentuig en milieu: kortom een waardig exemplaar waar we u veel leesplezier mee wensen.
Koos, Kees, Bernadette, Chris, Jan, Reynold en Anke.

VREDESKOERIER

'T KAN ANDERS

't Kan Anders, vredeskoerier voor een leefbare wereld, is een gezamenlijke uitgave van Pais, Humanistisch Vredesberaad en Haags Vredes Platform.

Eindredactie: Koos de Beus, Anke Polak, Kees de Boer. **Redactie:** Koos de Beus, Kees de Boer, Reynold Klooker, Bernadette Pilanen, Anke Polak, Jan Taat.

Redactieadres: Postbus 10500, 2501 HM Den Haag, 070-3818938 (Jan Taat);
Epost: koerier2006@ddh.nl
Kopij voor het maartnummer moet 28-2-2007 bij de redactie zijn. De verantwoordelijkheid voor de geplaatste artikelen ligt bij de auteurs. De redactie beslist over plaatsing van ingezonden brieven en zal deze inkorten indien nodig.

Abonnementen (informatie en administratie): Vlamingsstraat 82, 2611 LA Delft, tel/fax: 015-212.16.94.

't Kan Anders verschijnt 4x per jaar als gezamenlijke editie met "Kernwapens Weg!" (24 blz.) en 4x per jaar als gewone editie (8 blz.).
Abonneren: maak € 13 over op giro 903.29.87, t.n.v. 't Kan Anders, Delft.

Wat u extra overmaakt wordt verwelkomd als gift voor het werk van de uitgevende organisaties!

Opmaak: Chris Geerse
Druk: Albani BV. ISSN 0925-5893

Steun met uw ideeën, actieve inzet of bijdrage:
• **Haags Vredes Platform**, Postbus 10500, 2501 HM Den Haag, 070-3251102, giro 496449; www.haagsvredesplatform.nl, hvp2006@ddh.nl, vergaderingen: 3e dinsdag v.d. maand. 20 u., Binendoor 30
• **Humanistisch Vredesberaad**, Postbus 75490, 1070AL, Amsterdam. tel: 0648 233329. Giro 79911 tnv HVB, Alphen a/d Rijn. info@humanistischvredesberaad.nl, www.humanistischvredesberaad.nl
• **Vereniging Pais**, Vlamingsstraat 82, 2611 LA Delft, tel. en fax: 015-2121694, giro 4173490; info@vredesbeweging.nl; www.vredesbeweging.nl

De les van Saddam Hoessein

Iemand de hel in wensen, komt ook in onze cultuur voor, maar dat doen op het uur U, wanneer je zoals Saddam Hoessein op het punt staat het tijdelijke met het eeuwige te verwisselen, vinden we ongehoord. Woorden als 'walgelijk' en 'barbaars' vielen dan ook bij het zien van de beelden van en het gescheld rondom zijn ophanging.

De mate van een beschaving in een land herken je aan de wijze waarop men omgaat met elkaar, zei Mahatma Gandhi eens. Nelson Mandela liet vooral beschaving zien door de wijze waarop hij daders bejegende en daarbij tevens recht deed aan de slachtoffers via een publieke Waarheidscommissie. Barbaarsheid niet met gelijke munt betalen dus.

Het proces tegen de Irakese dictator had vanaf het begin de schijn tegen, vooral door het niveau en de eenzijdige samenstelling van de rechters. Maar de haast die werd gemaakt om het vonnis over de eerste aanklacht meteen uit te voeren –terwijl er nog vijf zeer belangrijke aanklachten liggen–, wees op een politiek belang. Onverstandig, omdat Irak toch al aan de rand van een grootschalige burgeroorlog staat. Brengt een haastig uitgevoerde doodstraf die burgeroorlog niet alleen maar dichterbij?

Verzoeningscommissie

Wanneer een eerlijke procesgang ten aanzien van de vijf resterende aanklachten nog uitvoerig zijn verloop zou hebben gekregen –inclusief rechtstreekse tv-uitzending met daders plus verwanten van slachtoffers–, zou hiervan een louterende werking hebben kunnen uitgaan, zoals bij de Zuid-Afrikaanse Waarheidscommissie het geval was. Hetzelfde geldt voor een vonnis van levenslang. Maar Irak en de Amerikanen staan andere 'wegen van verzoening' voor. Bush sprak zelfs over de executie van Saddam Hoessein als "een belangrijke mijlpaal op weg naar democratisering van Irak". Rechtvaardigingsretoriek, denk je dan. Rechtvaardiging, alleen al voor de drieduizend Amerikaanse doden via de invasie in Irak. In dit licht gezien is president Bush er tot nu toe maar goed afgekomen. Is het rechtssysteem in de wereld dan toch wat minder evenwichtig dan we denken? Saddam Hoessein mag dan op zijn grens van leven en dood wat mededogen hebben opgewekt, hij was niettemin een meedogenloze 'held', die het absolute recht op leven in hoge mate schond en nu in zijn eigen zwaard viel. Zijn leven is een les voor ons.

Machocultuur

Saddam is het archetype van een man van macht en eer. Het is het type man dat in allen van ons schuilt, maar dat vooral gedijt in een machocultuur van eer, bluf, wraak, duellieren en andere vormen van geweld. Misschien weten we nog hoe ook in onze eigen cultuur mensen elkaar uitdaagden voor een duel, in de wetenschap dat dit ook de eigen dood kon betekenen. De eer of het welzijn van de familie was de rechtvaardiging, waarvoor men zelfs weerzinwekkende misdaden pleegde. De bekende film *The Godfather* is een

goede illustratie van dit alles.

De held of schurk, het is maar vanuit welke perceptie je het zag, legitimeerde zijn gewelddadige machtsuitoefening bovendien vaak met het begrip vrede. Zo zou hij de chaos temmen en dus de vrede brengen. Ook Saddam Hoessein zag zichzelf als een vredesapostel, niet alleen gericht op het belang van zijn stam, maar ook op de eenheid van Irak, dat zou moeten schitteren als een voorbeeld in de Arabische wereld. Aan machtsbehoud –uiteraard een voorwaarde om orde in de chaos te scheppen of om Irak te doen schitteren– was alles ondergeschikt. Voor het goede doel was geweld geen enkel probleem.

Mardoek en Tiamat

Het doet me denken aan de aloude Babylonische mythe, waarin de god Mardoek uit het bloed van de door hem gedode god Tiamat de kosmos schept. Hierdoor ontstond de beheersingsmythe, waarin ook geweld geen enkel probleem is, daarentegen scheppen juist een daad van geweld. Deze mythe, dus het verhaal van de overwinning van de orde op de chaos (bekend als de mythe van het reddende of bevrijdende geweld), is ook bij ons nog springlevend.

Je ziet dat niet alleen in tekenfilms, stripverhalen, internet en bepaalde films met *bad guys* en *good guys*, maar vooral ook door de waarden van het beheersingssysteem, dat ons subtiel geprogrammeerd houdt zonder dat we dat vaak beseffen. Het moeten doden om alles wat goed is te beschermen in de wereld, is een voorbeeld van zo'n waarde. Ook Saddam Hoessein liet zich daardoor leiden, waarbij religie en ook de spiritualiteit van geweldloosheid voor hem vooral een last waren. Bezoek aan de moskee was vaak niet meer dan een tactische zet in zijn beheersingssy-

steem.

Maar kwam zoiets ook bij ons niet wel eens voor in gesloten christelijke gemeenschappen? En wat te denken van de uitspraak van de alom gerespecteerde Duitse bondskanselier Angela Merkel: "Ik wens het Iraakse volk toe dat het de geweldloze weg op zal kunnen gaan." Een prima wens op zich, maar moeten we dat niet in de eerste plaats onszelf toewensen? We mogen dan de brute wraakcultuur grotendeels te boven zijn –eenieder van ons kijkt in het eigen hart–, zitten we anderzijds niet nog steeds enigszins gevangen in de beheersingstraditie van de Babylonische mythe van het reddende of bevrijdende geweld?

Helden en schurken zijn voor alle mensen van belang, respectievelijk als inspirerend dan wel als afschrikwekkend voorbeeld. Maar heeft ook Saddam in het begin bij ons niet een heldenstatus gekend als steunpilaar van de moderniteit tegenover het 'gevaarlijke' islamitisch fundamentalisme in Iran? Aan diens wraakcultuur zonder enige scrupule zagen we toen maar even voorbij.

Zelfoverschatting

Al spoedig werd hij echter in onze ogen 'de schurk', ook al bleef hij in het Midden-Oosten nog vrij lang 'de held'. Eigen aan mensen is, of ze nu helden of schurken zijn, dat ze psychologische fouten kunnen maken, bijvoorbeeld door op een gegeven moment aan zelfoverschatting te gaan lijden. Bij Saddam Hoessein zagen we dat in hoe hij soms paranoïde om zich heen sloeg, zijn overmatig geweldsgebruik zonder daarbij nog grenzen te kennen en zijn grote blunder Koeweit binnen te vallen. Ook in zijn onnodige bluffen: om indruk te maken op de buitenwereld en vooral op zijn Arabische medebroeders, en over massavernielingswapens die hij zou hebben, maar niet had. Dat gewelddadige machogedrag werd hem hoe dan ook op een gegeven moment fataal. En zo viel hij in zijn eigen zwaard. Het kan eenieder van ons overkomen. Geweld roept geweld op, of na hoogmoed komt de val, zoals dat in de volksmond heet.

Hans Feddema

Planeet Aarde beter af met Al Gore

Verslag van de film: "An inconvenient truth"

"An inconvenient truth" de filmboodschap van Al Gore zet iedereen aan het denken. Het is heel simpel: vertel het door aan iedereen, de planeet verandert heel snel, waardoor essentiële leefomstandigheden voor de mensen steeds slechter worden. Geen drinkwater, overstromingen, nieuwe ziekten en ondraaglijke warmte, het treft vooral de arme landen en kan de vrede overal bedreigen. We moeten er nu iets aan doen!

De zware zuidwesterstorm raast met windkracht 10 Bf om het huis als ik dit schrijf, en terwijl alarmerende berichten via de radio klinken, lijkt de oproep van Al Gore actueler dan ooit. Zijn filmboodschap zag ik 17 januari in het ruim van "Arctic Sunrise", het actieschip van Greenpeace dat aan de Javakade in Amsterdam ligt. Dankzij het initiatief van het klimaat/milieu campagne team van Greenpeace konden we gratis de film bekijken. "Het is een krachtige wijze om iedereen te vertellen over de grootste bedreiging van de planeet aarde" vindt haar woordvoester. De Greenpeace medewerkster kan de beelden in de film bevestigen, met eigen ogen hebben ze gezien hoe de Kilimanjaro ("de eeuwige witte berg") smelt. Ook zij zagen de rapporten over klimaatveranderingen die aantonen dat er iets aan de hand is. Vooral in ontwikkelingslanden gaat het rap, maar het is een keus van ons allemaal om er iets aan te doen!

Al Gore

De man die zichzelf vol spot "the man who used to be the next president" noemt, was als student al zeer geïnteresseerd in milieu en klimaat. Uit de film blijkt zijn enorme engagement met de aarde en de klimaatproblematiek. Naast enkele persoonlijke ervaringen vertelt hij over zijn jarenlange wens om het klimaat ook politiek aan de orde te stellen. We zien de jonge man in debatten over het klimaat steeds groeien, zijn inzet lijkt zuiver, zijn boodschap was duidelijk, zijn gehoor niet groot, maar hij hoopte uiteindelijk als president van de VS veel te kunnen veranderen. Jammergenoeg was de werkelijkheid anders. Het gesjoemel met de verkiezingsuitslagen waren een aanfluiting voor een democratische rechtstaat en de wereld kreeg onverwachts te maken met een heel andere president, Bush die met wraak, oorlog en een appel op de economische interesse van de Amerikanen niets goeds bracht. Desondanks geeft Gore de moed niet op. Met zijn koffertje reist hij nu van stad naar stad, van land tot land de wereld rond. Hij trekt overal volle zalen met zijn sympathieke verschijning en doordringende boodschap. En het lijkt erop dat hij succes

heeft, want welke regeringen wil geen goede sier maken met goede milieu plannen? (Uitvoering is natuurlijk iets anders....) Op een andere wijze kunnen we nu kennismaken met de invloed van de mens Al Gore.

Wetenschappelijke benadering

In 1958 (studietijd van Gore) begonnen wetenschappers met metingen naar het kooldioxide gehalte in de dampkring (atmosfeer om de aarde) boven de verschillende continenten en zeeën. Kooldioxide is het eindproduct van fossielenbrandstoffen. Als kooldioxide eenmaal in de dampkring blijft hangen, absorbeert deze stof infrarode straling zodat het onder de dampkring steeds warmer wordt: het broeikas effect. Uit de metingen, meer dan 50 jaar later, blijkt nu dat de toename van kooldioxide de laatste jaren extreem is toegenomen. Met overtuigende grafieken toont Gore ons dat ook de temperaturen zijn gestegen. Er is een duidelijk verband. Ook in de grafiek van de temperatuurschommeling op de aarde, gemeten over 650.000 jaren springen de laatste 10 jaar direct in het oog door een hele hoge piek/plateau. Het blijkt dat een temperatuurstijging van 1 graad bij de evenaar een temperatuurstijging van 12graden veroorzaakt bij de poolcirkels. Naast deze waarnemingen tonen verschillende foto's de alarmerende veranderingen op de aarde. Gletsjers die smelten, afgebroken ijsdelen, dunnere ijslagen, grote droogte, verdampende meren. In 2005 zijn overal ter wereld warmte records gebroken en neemt het aantal orkanen en stormen toe door de opwarming van de zee. Door veranderingen op de Himalaya wordt de drinkwatervoorziening ernstig verstoord. Ijsberen verdrinken omdat de ijschotsen te klein en te dun zijn, de beren sterven van uitputting. Voorspellingen over de effecten van de smeltende polen en ijs op Alaska en Groenland zijn ook voor Nederland niet best. Het stijgende zeewater zou ons hele land onder water kunnen dompelen. Maar dit verhaal gaat ook op voor Florida, grote delen van China en andere landen. We ontkomen in de filmruimte niet

aan de beelden van de overstroming van New Orleans veroorzaakt door de orkaan Katrina. Het wordt inmiddels heel stil om ons heen, iedereen schrikt van de realiteit. We kunnen er niet omheen betoogt Gore. Alle argumenten over elkaar tegensprekende wetenschappers kloppen niet! Jarenlang zijn rapporten over de situatie "opgepoetst" of ontkend. Onder de regering Bush is veel verborgen, gewijzigd en verwarring gesticht, zoals recentelijk bleek uit de berichten dat Exxonmobil veel geld uitgaaf om verwarring te stichten over broeikas effecten, om het publiek te sussen (NRC 040107) . Zwijgen over "het nieuws dat ongelegen is"!

Wat te doen?

Het is gewoon de waarheid volgens Gore: "wetenschappers waarschuwen ons. Laten we luisteren! Het is nog niet te laat!". Mensen zullen moeten kiezen tussen milieu en economie. Het Kyoto verdrag moet ook door de VS en Australië worden ondertekend. Gore confronteert vooral de Amerikanen met hun overmatig energiegebruik. Nieuwe technieken en oude gewoontes zijn een slechte combinatie. We moeten allen onze gewoontes veranderen zegt hij. Voor de lezers van dit blad zal de keuze waarschijnlijk geen vraag zijn, want vrede is sterk gerelateerd aan respect voor de aarde, het milieu. Maar deze denkwijze heeft nog niet iedereen. Het is van groot belang dat we allemaal deze omslag in denken maken. Al Gore heeft er een mooie boodschap van gemaakt. De film is heel aansprekend, soms wat dramatisch en Amerikaans. Geef het toch door, laat de film aan iedereen zien. Greenpeace heeft het al gedaan.

Anke Polak

Meer info: www.climatecrisis.net of www.degrotedooi.nl

Binnenin het Greenpeaceschip.

Let op de volgende stap

Op 12 januari maakte Karel Koster melding van een artikel van de hand van de Amerikaanse politicus Pat Buchanan, die een aanzienlijk waarschijnlijker scenario schetst ten aanzien van de Amerikaanse 'surge' plannen in Irak dan tot nog toe in de meeste Nederlandse media te vinden is.

Van cruciaal belang zijn de grenzen waarbinnen het debat plaatsvindt: men heeft het bijv. in redactionelen en commentaren in Volkskrant, NRC en Trouw, tv, radio vooral over de domheid van Bush, men is sceptisch over het bereiken van een overwinning in Irak. Maar als dat helemaal niet de bedoeling is, dan verandert het hele discussie raamwerk. Om dat debat serieus te voeren is een groot wantrouwen ten aanzien van de Amerikaanse regeringspolitiek vereist: een wantrouwen dat ver te zoeken is in het zeer Atlantisch georiënteerde wereldje van de Nederlandse politiek en deskundigen. De kritiek binnen de VS zelf is veel scherper en wordt niet geleid door het simplistische Republikeinse/Democratische schema waar de Nederlandse discussie aan vastzit. Het gaat om voortzetting van de neo-conservatieve plannen, die altijd Teheran als doel hadden en het nu denken te kunnen bereiken onder het presidentschap van Bush door een laatste worp van de dobbelstenen. De harde aanwijzingen hiervoor:

- de extra marine vloten die de komende weken in de regio aanwezig zullen zijn (zowel amfibische schepen als vliegdekschepen met de bijbehorende task forces en mijnopruimingsvaartuigen)
- de niet ophoudende stroom van dreigementen vanuit Israël
- het sturen van extra Patriot luchtafweer raketten die geen enkele zin hebben binnen Irak
- de intensieve economische oorlogvoering tegen Iraanse economische belangen. Zie bijv. de Financial Times (Europese editie, gedrukt) vandaag over de VS druk op Duitse banken om economische banden met Iran te verbreken. Deze sancties gaan veel verder dan het mandaat van de december Veiligheidsraad resolutie tegen Iran
- de constante beschuldigingen aan het adres van Iran over interventie in Irak en het arresteren van Iraanse diplomaten
- het vervangen van niet meewerkende Amerikaanse topmilitairen die hun oppositie hebben kenbaar gemaakt aan de plannen voor Irak en vermoedelijk ook Iran
- de leverantie van effectievere luchtafweer raketten door Rusland aan Iran, dat vermoedelijk nu aan de gang is. Eenmaal geplaatst zullen ze Amerikaanse luchtoperaties lastiger maken.

Te vrezen valt dat zowel EU als Rusland en China zijn afgestapt van actieve

tegenwerking naar passiviteit ten aanzien van de Amerikaanse oorlogsplannen. De Ethiopische inval in Somalië (met actieve medewerking van de VS) was ook een aanwijzing dat het president Bush te doen is om een vlucht naar voren, naar uitbreiding van de oorlog om de Amerikaanse belangen in de regio veilig te stellen. Het meest voor de hand liggende scenario is nu voortzetting van de reeks Amerikaanse provocaties om een Iraanse tegenstap uit te lokken waarop weer met massale militaire middelen kan worden gereageerd. Men zal dit proces van escalatie versnellen zodra alle militaire middelen ter plekke zijn. Een aanvalsscenario zal niet noodzakelijkerwijs worden beperkt tot luchtaanvallen. Men kan ook een grote grondaanval op het olie-rijke deel van Iran doen plus speciale 'desant' operaties (met special forces in helikopters, parachutisten) binnen Iran, wellicht om naast het vernietigen van de nucleaire installaties, ook het wetenschappelijk personeel te vermoorden. Daarnaast zal men wellicht de MEK strijdmacht in Irak inzetten, plus andere Iraanse minderheden. Voor de hand liggende vraag: zijn Nederlandse strijdkrachten of personeel op enigerlei wijze verbonden aan de Amerikaanse operaties rondom Iran? Bijv. vanuit Afghanistan? Of onderzee-ers actief in de Golf?

Karel Koster

En de wereld keek toe, en zweeg

Weer is het gebeurd:

Vluchtende strijders in zuid Somalië werden meedogenloos vanuit de lucht geliquideerd. Gedood met een regen van bommen. Gewoon: omdat de VS dacht dat er vijanden van hun land tussen liepen. Gewoon omdat de wereldwijde jacht op terroristen dit legaliseert. En Nederland en de EU hullen zich zoals gebruikelijk in een oorverdovende stilte.

Sinds 6 jaar is het gebruikelijk dat je preventief kan aanvallen. Bewijzen hoeven niet meer, instemming van de Verenigde Naties ook niet meer en de goedkeuring van de soevereiniteit regel je achteraf of doet er niet toe. Het gebeurde in Somalië, het gebeurde in Palestina, het gebeurde in Libanon, het gebeurde in Irak en waar gaat het nog meer gebeuren? Is dit nou de wereld met de mondvol over het internationale recht? Is dit niet in strijd met alle wetten van oorlogsrecht?

Stop werving nieuwe militairen!

Nieuwe brochure

Na jaren waarin Defensie grote moeite had om voldoende krijgsmachtspersoneel te werven, stromen de sollicitaties nu binnen. Het leger presenteert zichzelf als 'vredesstichter' en als een 'groot avontuur'. Over de ware aard van het werk en de organisatie en de gevaren voor jongeren, zowel op het slagveld als binnen de krijgsmacht zelf, wordt niet gesproken. Laat staan dat er woorden vuil gemaakt worden aan het doden of verwonden van toekomstige tegenstanders.

De wervingscampagnes slaan aan. En Defensie trekt die campagnes steeds breder. Steeds meer Regionale Opleidingscentra (ROC's) bieden MBO-opleidingen voor Defensie aan, Defensie is steeds vaker aanwezig op beroepskeuzebeurzen en banenmark-

ten en sponsort allerlei activiteiten, alle CWI's beschikken tegenwoordig over een speciale Defensiezuil en het aantal gemeenten dat speciale overeenkomsten met Defensie sluit om werkloze jongeren aan een baan te 'helpen' groeit gestaag. Op werkloze jongeren wordt bovendien steeds meer druk uitgeoefend om bij Defensie aan het werk te gaan, op straffe van korting op een uitkering of andere sancties. Daarbij wordt de werving op steeds jongere mensen gericht: aan instroomopleidingen kan al op een leeftijd van 15 jaar begonnen worden en van speciale jeugdclubs van de krijgsmachtsonderdelen kunnen jongeren vanaf 11 jaar lid worden. Deze clubs geven ronduit toe dat het hun er uiteindelijk om te doen is de jongeren voor een baan in de krijgsmacht te interesseren. „Twaalf jaar lijkt jong, maar je staat verbaasd

hoeveel van die mannekes bij de marine willen, soms al vanaf hun tiende. In dienst komen kan nog niet, zeggen we tegen hen, maar je kunt al wel lid worden... Die interesse is er, waarom zou je daar niet op inhaken?“, aldus een marinewoordvoerder.

De Onkruit Steungroep heeft een nieuwe brochure uitgebracht over werving door defensie. Deze brochure, getiteld 'Defensie: een geschikte werkgever?', geeft informatie over de wervingspraktijken van defensie en gaat verder in op de vraag wat er eigenlijk (nog steeds) mis is met de krijgsmacht. Speciale aandacht is er daarnaast voor geweld, racisme, seksisme en homofobie binnen het leger. De brochure (72 pagina's) kan besteld worden door het sturen van een mailtje naar onkruit@puscii.nl. De kosten bedragen € 2,50 per stuk (excl. verzendkosten).

Mark Akkerman

Korte berichten

Vredeswebsites goed bezocht in 2006

Drie websites van vredesorganisaties maakten recent de bezoekcijfers over 2006 bekend. Alle drie noteerden een verheugende toename. Het *Virtuele Vredesmuseum* van het Museum voor Vrede en Geweldloosheid (www.vredesmuseum.nl) kreeg ruim 25% meer bezoek en kwam daarmee op 131.160 unieke bezoekers. Er werden 369.389 pagina's bekeken, een toename met 38%. De best bekeken tentoonstelling was 'Vergeven - Verzoenen' terwijl de goed gesorteerde webwinkel ook veel belangstelling trok. De website van de *Werkgroep TV-geweld* (www.tvgeweld.nl), al heel lang de leidende website op het gebied van geweld in de media en computerspellen, trok 39% meer bezoek en kwam daarmee op 111.193 bezoekers. Het aantal bekeken pagina's nam toe met 14% tot 325.905. Vanuit het onderwijs wordt veel van deze site gebruik gemaakt terwijl ook journalisten haar weten te vinden.

De website van *Pais* (www.vredesbeweging.nl) moest het met wat minder bezoekers doen n.l. 50.678, wel een stijging met 27%. Het bekeken aantal pagina's bedroeg 156.815 een stijging met 31%.

Dit blad goed gelezen op internet

Op de website van Pais worden ook de nummers van dit blad integraal gepubli-

ceerd. In 2006 werd 22.095 maal een nummer van 't Kan Anders gedownload. De verspreiding van de digitale versie is daarmee meer dan dubbel zo groot als die van de papieren versie. Van deze laatste werden er n.l. ca. 9.000 verspreid. In feite is de digitale verspreiding nog groter omdat het blad ook op de site van het HVB (www.humanistischvredesberaad.nl) staat. Daarvan zijn echter op dit moment geen cijfers bekend.

Banken betrokken bij clusterbommen

Het Belgische 'Netwerk Vlaanderen' heeft de relatie onderzocht tussen banken en fabrikanten van clustermunitie. De conclusie was dat Dexia, Fortis en ING boter op hun hoofd hebben. Meer leest u erover op www.netwerkvlaanderen.be.

Jean van Lierde overleden

De bekende Belgische pacifist Jean van Lierde is 15 december 2006 op 80-jarige leeftijd overleden. Jean was lange tijd zeer actief in de uiteindelijk in 1964 gewonnen strijd voor erkenning van dienstweigering op grond van gewetensbezwaren. Hij bracht daarvoor grote persoonlijke offers, hij zat o.a. 15 maanden in de gevangenis. Ook voor de dekolonisatie van Congo zette hij zich in. Hij vervulde vele functies in de vredesbeweging en was o.a. voorzitter van de Waalse afdelingen van WRI en IFOR.

Werkgroep Eurobom/PENN-NL opgeheven

De afgelopen tien jaar heeft het project Werkgroep Eurobom/PENN-NL van de Stichting VD/AMOK in Utrecht er naar gestreefd om de zaak van de nucleaire ontwapening aan de orde te stellen in de Nederlandse politiek en media. Dit gebeurde door informatieverspreiding, lobbywerk bij het parlement (nationaal) en de Verenigde Naties (internationaal) en het ondersteunen van antikernwapen acties met gedegen informatie over de kernbewapening. Zoals bekend is daar na het einde van de Koude Oorlog geen einde aan gekomen en blijft er een onverminderde noodzaak om te streven naar nucleaire ontwapening. Daarvoor heeft het project zich de afgelopen jaren ingezet. Helaas heeft de stichting VD/AMOK geen financiële middelen meer om het project voort te zetten. Om die reden kon het contract van de enige werknemer belast met de uitvoering van dit project, Karel Koster, niet worden voortgezet. Per 1 december 2006 staakt het project zijn werkzaamheden. Het verzamelde documentatiemateriaal zal voorlopig worden bewaard op het documentatiecentrum van VD/AMOK in Utrecht (tel 030-2714376). De website www.eurobomb.nl geeft toegang tot een deel van die documentatie over kernbewapening en proliferatie.

De beschavingsoorlog

Boekbespreking door Martin Broek

Het is onmogelijk het boek 'de grote beschavingsoorlog' van Robert Fisk te bespreken in een paar honderd woorden. Daarvoor zitten er teveel lagen in, teveel benaderingen van de politieke ontwikkelingen in een gebied dat ik voor het gemak het Midden-Oosten zal noemen. In het boek worden ook de genocide in Turkije van 1915 beschreven, de vuile oorlog in Algerije en de inval van de Russen in Afghanistan. Dertig jaar journalistieke omzwervingen tussen een kaft. 1400 pagina's: falende diplomatie, gesprekken met militairen, politici, geestelijken, collega journalisten en bijvoorbeeld huiveringwekkende observaties van Iranese militairen die per trein terugkeren van het front in de oorlog tussen Irak en Iran. Alles geschreven in en journalistieke stijl die zaken en mensen dichtbij brengt.

Soms vraag je je tijdens het lezen af waarom doe ik dit? Waarom lees ik deze ellende? Waarom wil ik dit weten? Doe dat boek dicht en lees een boek zonder bloed, zonder opgereten kinderlijkjes en snot uit neuzen. Toch las ik door, omdat de ellende niet alleen beschreven is om een verhaal te hebben, maar ook om een kant van verhaal te laten zien dat vaak buiten beeld blijft. De gruwelijke martelingen in de politie bureaus van Algerije, werden minder benoemd dan de moordpartijen van de islamisten. Fisk laat die andere kant zien. De wijze van optreden van het Israëliëse leger en de resultaten daarvan moet wel beeldend beschreven worden, om duidelijk te maken dat de woorden 'militaire gevechtsoperaties' een foute keuze is als burgers moedwillig en bewust worden afgeslacht.

Het is duidelijk dat Fisk in Beiroet woont. Op zijn balkonnetje aan de Middellandse Zee leest hij de Independent van gisteren, maar ook Arabische kranten. Hij schrijft als Brit, soms arrogant, maar ook als iemand die midden in de wereld staat en leeft die hij beschrijft. (In zijn volgende boekje, 'dagboek van een oorlog' ziet hij bijvoorbeeld vanaf zijn balkon Beiroet beschieten in de miserabele zomer van 2006).

De grote beschavingsoorlog bevat een hoofdstuk over wapenhandel (pp. 981-1035). Dat verwacht je niet, maar in dit boek lijkt het wel een rondgang langs de andere hoofdstukken waar geweld en oorlog zo'n grote rol speelden, ze komen allemaal langs de oorlogen in Afghanistan, Irak en Irak, Koeweit en Israël en worden verbonden met de wapenhandel. Het hoofdstuk begint met een wandeling over een wapenbeurs in Abu Dhabi in 2001 waar hij "een gemotoriseerd kanon uit Nederland" ziet. Nu weten we dat Jordanië de potentiële klant was voor dit wapen van de Rotterdamse Droogdok Maatschap-

pij. Hij maakt zich kwaad over klapprozen als versiering van Britse revers - inclusief die van prins Charles - op de beurs. Dit terwijl de klapproos ook symbool is van die vreselijke Eerste Wereldoorlog.

*In Vlaanderens velden
Bloeien de klapprozen
Tussen de kruisen
Die rij aan rij
Onze plek markeren,*

herdicht hij (of de vertaler) vrijelijk naar het mooiere origineel ('In Flanders fields' van Lt. Kolonel John McCrae, 1872-1918. http://nl.wikipedia.org/wiki/In_Flanders_Fields)

Fisk zoekt een verklaring voor zijn bezoeken aan wapenbeursen en vraagt zich af: "Wie zijn de mannen die dit misselijke materiaal produceren. Hoe gaan de slachtoffers om met deze vernietiging van hun levens? (...) Welke taal is in staat de met de wapenindustrie samenhangende wetenschap en dood en winst op zo'n grote schaal te vatten?" Taal daar is Fisk naar op zoek en op die wapenbeurs in 2001 vindt hij maar op één plaats het woord dood. Een Iranese raket heet Nazeat en dat betekent 'de verschrikking van de dood.' "Ja, Iran was het enige land op deze hele wereldwapenbeurs dat het ware doel van een wapen onthulde," merkt hij dan op.

Fisk komt op de beurs ook het wapen tegen dat hem het meeste intrigeert, de Hellfire-raket. In de stand van Lockheed Martin praat hij met de deskundige van dit bedrijf. Het was een gesprek tussen werelden die elkaar niet konden verstaan. Dé deskundige van de grootste wapenfabrikant in de wereld wist niet, wilde dus niet weten, dat de Hellfire, tot 2001, was ingezet om burgers te doden in Libanon en op de Westelijke Jordaanoever. Later in de oorlog tegen het terrorisme kwamen

daar Afghanistan, Jemen en Falluja nog bij. Fisk vindt in 1996 in Zuid-Libanon brokstukken van een Hellfire die door een ambulance met dertien vluchtende mensen was gegaan. Fisk noemt de slachtoffers allen bij naam, waardoor ze een gezicht krijgen, meer mens dan abstractie worden, en beschrijft de gruwelen: "Ik zag een ander meisje - Manar - ze was overdekt met bloed en ze bleef maar zeggen: "Het hoofd van mijn zusje is ontploft"."

Fisk gaat naar de makers van de raket, confronteert ze met het verhaal en brengt ze tot schaamte, maar nog steeds worden mensen gedood met hetzelfde wapen. Fokker Special Products levert in 1997, een paar maanden na het voorval, met toestemming van de Nederlandse overheid onderdelen voor Hellfires aan de Verenigde Staten. Nederland vertrouwt erop dat zijn belangrijkste bondgenoot weet wat ze doet en weigert daar afspraken over te maken of dit te controleren. Gegevens of de onderdelen in de VS zijn gebleven of aan een klant in een ander land zijn geleverd, of aan grootverbruiker Israël (dat dit geleide antitankwapen zelfs inzet tegen personen in rolstoelen), die hebben we niet en de Nederlandse overheid steekt de kop in het zand en zet een maatschappelijk verantwoord regeren masker op en is verder doof, blind en stom.

Door het hele boek heen rukt Fisk maskers af, hij doet dat met historisch bewustzijn, met een aangename eruditie, betrokkenheid, vasthoudendheid en tussen de regels door met levensvreugde. Al is het geen vrolijk boek en duidelijk wordt dat niet alle kennis het leven aangener maakt, maar het voed de motivatie, de kwaadheid en het verdriet nodig om door te gaan met de strijd voor internationale solidariteit.

TERUGKERENDE ACTIVITEITEN

• **3^e di vd mnd 13u** Actieve Stilte-actie tegen armoede. We lopen zwijgend om de gebouwen heen, een weg van de lange adem. Verz. op het Plein, Den Haag. Madeline 078-6317861 / Elly 06-14831673 / Norga 070-5117530

www.stichtingclip.nl/html/nieuwsbrief/nr11/oproepactievestilte.html

• **1^e do vd mnd 18:00-19:00.** Wake: cultuur van vrede en geweldloosheid voor de kinderen van de wereld.

Vredespaleis, Den Haag. www.voordekindervandewereld.nl

• **1^e za 14:00-14:30.** Vredeswake regio Utrecht op de Stadhuisbrug in Utrecht. 'Vrede zonder wapens'. Tilly (030-261507) bgg Geertje (0345-536536).

• **1^e za vd mnd 12.00-12.30.** Breestraat Beverwijk, Stiltekring "In plaats van geweld - ruimte voor dialoog". Trees 0251-222270.

• **3^e zo vd mnd. 19:00** Wake Bajesboten. In de Merwehaven, grens van Rotterdam en Schiedam. In deze boten worden honderden mensen opgesloten omdat ze geen papieren hebben.. Rotterdam. Jeanette Noel Huis e.a.. 010-4713805.

• **1^e zo vd mnd. 19:00-20:00** Wake Uitzetcentrum Zestienhoven. Ongenoege en de schaaftte over het Nederlandse uitzetbeleid. Airportbaan 18, Zestienhoven. Jeanette Noel Huis e.a.. 010-4116 085.

MEERDAAGSE ACTIVITEITEN

• **t/m di 15 mei** Handtekeningenactie Geen ontwikkelingswerkers met een geweer! Protestkaarten beschikbaar via de website. Kerk en Vrede. 030-2316666. www.kerkenvrede.nl/ ontwikkeling

• **vr 27 apr t/m do 3 mei** Jubileummanifestatie Haags Vredes Platform. M.u.v Koninginnedag, zijn er stands van vredesorganisaties, tentoonstellingen, conferenties en andere activiteiten. Haags Stadhuis, Den Haag. www.haagsvredesplatform.nl

EENDAAGSE ACTIVITIETEN

• **di 6 feb 20:30-23:30** Debat Verandering genereert verandering - Het culturele perspectief. J Goudsblom. De Rode Hoed, Keizersgracht 102, Amsterdam. toegang € 7,50, studenten gratis. www.vupodium.nl

• **vr 9 feb 13:30-16:30** Workshop Wereldverbeteren voor beginners. De Kleine Aarde, Boxtel. €35 aanmelden. 0411-684921. www.dekleineaarde.nl

• **ma 19 feb 17:30-19:30** Lezing over Democratie, ontwikkeling en de rol van de civil society. Door Kumi Naidoo, S-G Civicus en vz Global Call to Action Against Poverty (GCAP) en Ozias Tungwarara, AfriMap (Africa Governance Monitoring and Advocacy Project). VU, De Boelelaan 1105, Amsterdam. Gratis. SID-NI 070 338 3281 www.sid-

Aktie AGENDA

Selectie uit de landelijke Aktie Agenda van Omslag en Socia Media. De meest recente en volledige versie staat op www.aktieagenda.nl (u kunt daar zelf agendapunten invoeren).

nl.org/lectures.php

• **za 24 mrt 10:30-16:00** Viering 40 Jaar Stichting voor Actieve Geweldloosheid. Terugblikken en vooruitkijken. nav het Manifest 'Belang en meerwaarde van Geweldloze Kracht voor onze Samenleving'. Overhandiging van de Gandhi Vredesduif. Amersfoort. Gratis. SVAG, Postbus 288, 5280 AG, Boxtel, www.geweldloosactief.nl

• **za 31 mrt 20:00-22:00** Klimaatcafe Zaandam. Café filmtheater deFabriek, Jan Sijbrandsteeg 12, Zaandam. Milieudefensie. 020 - 5507 300 (Ilse Chang). www.milieudefensie.nl/ klimaatcafe

• **wo 11 apr 20:00-22:00** Discussie-avond De 'Doe het zelf'-bewegingen. Een gesprek over utopische strategieën, met S Poldervaart. Muiderkerkgebouw, Linneausstraat 37, Amsterdam. Sti OostalArm, ism. Oec Kerk- en Buurtwerk Oost. 020-4688287

• **di 24 apr 13:30-17:00** Symp Macht en onmacht van de VN. Sprekers: o.a. Jan Pronk. Auditorium TU/e, zaal 5, Eindhoven. Gratis. Vredescentrum TU/e. 040-247 4546. www.tue.nl/vredescentrum

Over Wesam al D, hippies en heel veel Gandhi's

Minister Hirsch Ballin heeft besloten Wesam al D. uit te leveren aan de VS. Wesam is een Nederlandse Irakees, die er van verdacht wordt (terroristische) aanslagen te hebben voorbereid op Amerikaanse troepen in Irak

In de Tweede wereldoorlog heette een aanslag tegen de troepen van de bezetter verzet. We zijn nog steeds trots op ons Verzet. Helaas staan we in Irak aan de verkeerde kant, aan de kant van de bezetters en dan wordt verzet terrorisme genoemd. Terrorismen of verzet, het is dus vooral een zaak van welke kant je ergens naar kijkt.

Ik ben tegen de bezetting van Irak, zoals ik tegen de aanval op Irak was. De Amerikanen en Britten maakten in korte tijd meer slachtoffers dan Hoessein in al die jaren dat hij aan de macht was. Dat maakt onze voormalige bondgenoot Hoessein niet goed, maar het maakt de voorstanders van de aanval en bezetting zeker niet beter.

Een verdachte van verzet tegen de Amerikaanse bezetters uitleveren aan de VS valt niet goed te praten. We weten dat de VS geen problemen heeft met het schenden van mensenrechten en de vraag of een 'terrorist' een eerlijk proces krijgt in de VS valt niet met een overtuigend ja te beantwoorden. En officieel is het nog steeds Nederlands beleid, dat verdachten niet worden uitgeleverd aan landen die de mensenrechten schenden.

Ik zeg dit alles zonder dat ik achter gewelddadig verzet sta. Stiekem hoop ik dat het geweld gestopt wordt, doordat er in Irak een nieuwe Gandhi opstaat, die met geweldloos verzet de geweldsspiraal weet te doorbreken. Dat is mijn wens en wanneer ik dan toch bezig ben, wil ik nog een paar extra Gandhi's één voor Afghanistan, een paar voor een aantal Afrikaanse landen waar het al jaren misgaat. De laatste Ghandi's kunnen we achter de hand houden voor noodgevallen, als een geweldloze interventiemacht of misschien hebben we er juist nog veel meer nodig zodat er preventief kan worden toegeslagen. Ik ben altijd een punker geweest, met een lichte afkeer van hippies, maar steeds meer verlang ik naar het uitdelen van krenten aan soldaten, naar bloemen in mijn haar.

Wat de wereld van vandaag nodig heeft zijn hippies en heel veel nieuwe Ghandi's.

Harry Zevenbergen